

ANIVERSARI

Trenta anys fent música d'arrel a ritme de jota

El pròxim 15 de desembre farà tres dècades que els Quicos van fer el seu primer concert en una petita taverna de Tortosa. Per a celebrar-ho, passat el Nadal i durant el 2023, el grup iniciarà una gira per tot el país i traurà un nou disc.

Tortosa Andrea Capilla

D'escenificar per Tortosa un espectacle de carrer amb un trenet pneumàtic que evocava el costumisme de l'antic Carrilet de la Cava amb la companyia MIFA de Teatre Ferroviari, a complir trenta anys del primer concert. El pròxim 15 de desembre es compliran tres dècades des que el revisor fictici de Lo Carrilet, encarnat per Xavi Borràs, i el personatge d'un cec, interpretat per Arturo Gaya, batejats ja amb el nom de Quico el Célio i el Noi, oferien el seu primer concert anomenat *Romanços de Nadal* al petit bar La Finestra de Tortosa. Trenta anys, que es diuen ràpid, però que apleguen una llarga trajectòria en el món de la música a Catalunya, i que cal posar en relleu per haver portat la música d'arrel, les jotes i la lluita de les Terres de l'Ebre per bandera més enllà del territori català.

Però què ha passat durant estos 30 anys? Un dels espectadors habituals als primers concerts de la formació era Jordi Fusté, que no va trigar gaires setmanes a incorporar-se als Quicos, amb un paper lleugerament tímid teatralment, però de gran pes musical, a la guitarra, amb la creació del personatge, fet a mida, del Mut de Ferreries. Ja formats com un trio, el juny de 1993, Quico el Célio, el Noi i el Mut de Ferreries pujaven per primer cop a l'escenari del teatre del Patronat a Tortosa; i mig any més tard, al Centre Artesà Tradicionari de Barcelona, ple de gom a gom, i que recorden com el dia en què se'ls van obrir moltes portes i van donar a conèixer tant les jotes com a ells a

molta gent.

I de cantar *Mira si he corrido tierras / que he estado en los Freginales*, / *Masdenverge, la Galera*, / y el *Mas de los Barberanes*. / Y en *Barcelona he quedado / de este pueblo enamorado*, a publicar, el 1994, el seu primer disc *Es cantava i es canta*, reinterpretant la cultura i música popular, amb la incorporació de Santi Martorell en el paper de Jaume Matamoros, nebotastre artístic del Noi; i després, el segon treball discogràfic *Si no fos*, el 1996. Amb motiu de la Festa del Renaixement, Quique Pedret va tenir un primer contacte amb els Quicos, interpretant el primer *Enrico Provinciale de La Taverna di Enrico*; per a, mesos més tard, convertir-se en el nou Noi, després que Xavi Borràs abandonés el grup, no abans sense ajudar Pedret a clonar i adaptar el seu personatge, heretant la perruca i l'americana de quadres. La seua incorporació també va venir acompanyada d'altres, com l'arribada de Josep Lanau, *Mitxum*, a la taula de so de la torre de

control, i anys més tard, al paper de Jaume Matamoros; i la d'Iñaki Copovi, a la il·luminació.

A poc a poc, els Quicos anaven ocupant els carrers, publicaven llibres de cançons, creaven espectacles d'animació com *Torna el Carrilet!* o *Això és de cine!*. També s'incorporava a la percussió Xavi Bertomeu, interpretant l'entranyable senyor Bertomeu, corredor de finques; i anaven redescobrint històries de l'Ebre que culminarien amb *Mira bé el que et dic. Històries i cabòries d'esta terra ibera*, el desembre de 1998, que tractaven sobre llegendes, mites i riques aportacions de la cultura popular; i, a més, van anar dixant testament sobre Picasso i Horta de Sant Joan, les arrels ebrengues de Colom, els miracles de sant Vicent Ferrer, l'origen àrab de la jota o la divertida història de l'errat de comptes. Actualment, el grup està format per Arturo Gaya, Quique Pedret, Jordi Fusté, Josep Lanau, Quique Pellicer-senyor Vicent Ferrer i Sergi Molina -el senyor Bertomeu-, sis músics que compart-

xen escenaris des de fa 20 anys, juntament amb Maria Elena Maureso, la mànager del grup des dels seus inicis.

I dotant-se de vida pròpia, els Quicos van donar pas a un món imaginari, sempre a cavall d'un 4L, on anaven apareixent veïns, familiars pròxims i parents llunyans; però també, i amb gran èmfasi, la reivindicació. I és que si una cosa han dixerat de llegat estes tres dècades dels Quicos és que l'art també pot ser un compromís amb la gent i la terra, i ells van aportar la seua gota d'aigua i es van convertir en la banda sonora de la lluita per la defensa de l'Ebre, amb l'arribada del canvi de segle, i cantant a Brussel·les, acompanyant la Plataforma per la Defensa de l'Ebre, *"No volem transvasament"*.

Des d'aquell 15 de desembre de 1992 fins ara, la seua trajectòria sense interrupcions es tradueix en més de 2.000 concerts arreu de Catalunya, però, també, a Bilbao, Madrid, Saragossa, València o París, entre d'altres; 14 discos, 23 especta-

cles, el Premi Nacional de Cultural, el Premi Joan Amades, dos premis ARC, un premi Altaveu, 12 premis Enderrock -estos darrers, tots atorgats per votació popular; i, des del 2021, a Tortosa, el Centre d'Interpretació de la Jota a les Terres de l'Ebre, que està en ple funcionament. I sense restar importància a tot això, també se'ls ha d'atribuir que, més enllà de l'aspecte estricte musical, els Quicos han estat clau en la difusió de la parla catalana occidental i la dignificació i normalització de la jota.

Per a celebrar el seu trentè aniversari, iniciaran la tradicional gira de *Lo misteri de Nadal*, que es podrà veure a Barcelona, Tortosa, Reus i en d'altres llocs com l'Aldea, Beseit o Parets del Vallès. Després de Nadal i durant tot el 2023, recorreran tot el país amb dos propostes: *Es cantava i es canta. Gira 30 anys i llucavònia*, la seua última creació, que recupera els orígens de l'antiga regió de l'Ebre. A més, estan preparant ja un nou disc. ■